

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 10.09.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek tarafından kamuoyuna yapılan açıklamalarda, eşel mobil sistemi uygulanmamış olsaydı motorinin litre fiyatının yaklaşık 97,5 TL, benzinin litre fiyatının ise yaklaşık 82 TL seviyesinde olacağı; uygulanan vergi politikası sonucunda motorinin yaklaşık 80 TL, benzinin ise yaklaşık 72 TL seviyesinde tutulduğu ifade edilmiştir.

Akaryakıt fiyatları yalnızca araç sahiplerini ilgilendiren bir konu değildir.

Motorin fiyatı; çiftçinin üretim maliyetini, nakliyecinin giderini, sanayicinin maliyetini, toplu taşıma ücretlerini ve şehirler arası taşımacılığı doğrudan etkilemekte; gıdadan temel tüketim mallarına kadar hemen her ürünün nihai fiyatına yansımaktadır.

Bu nedenle akaryakıt fiyatının rafineriden çıkıp vatandaşın aracının deposuna ulaşmaya kadar hangi aşamalardan geçtiğinin ve her aşamada kaç liralık maliyet, vergi ve ticari marj oluştuğunun kamuoyuna açık ve denetlenebilir biçimde gösterilmesi, ekonomik şeffaflığın ve tüketicinin korunmasının gereğidir.

Akaryakıtın pompa satış fiyatı genel olarak; uluslararası ürün fiyatları, döviz kuru, rafineri fiyatı ve marjı, dağıtım giderleri ve dağıtıcı payı, bayi payı, taşıma ve depolama giderleri, ÖTV, KDV ve diğer mali yükümlülüklerden oluşmaktadır.

Dolayısıyla sadece “eşel mobil sistemi olmasaydı motorin 97,5 TL olacaktı” şeklindeki açıklama, fiyatın hangi bileşenlerden oluştuğunu göstermediği sürece vatandaş açısından yeterli değildir.

Kamuoyunun bilmesi gereken temel mesele şudur:

Vatandaşın pompada ödediği her 100 liranın ne kadarı ürün bedelidir, ne kadarı rafineri ve şirket marjıdır, ne kadarı dağıtıcı ve bayi payıdır, ne kadarı vergidir?

Ayrıca eşel mobil sistemi kapsamında yapılan işlem, devletin akaryakıt bedelinin bir bölümünü şirketlere ödemesinden ziyade, esas itibarıyla tahsil edilecek ÖTV'nin bir kısmından veya tamamından vazgeçilmesi suretiyle fiyat artışının tüketiciye yansıtılmasının sınırlandırılmasıdır.

Bu nedenle kamuoyuna “vatandaşa sağlanan destek” olarak açıklanan tutarın ne kadarının vergi gelirinden feragat, ne kadarının doğrudan kamu harcaması olduğu da açıkça ortaya konulmalıdır.

Öte yandan motorinden alınan ÖTV'nin geçici olarak sıfırlanmasının ardından önümüzdeki aylarda kademeli biçimde yeniden artırılması öngörüldüğünden, vatandaşın bugün

karşılaşmadığı vergi yükünün ilerleyen aylarda pompa fiyatlarına hangi ölçüde yansıtacağı da açıklanmaya muhtaçtır.

Akaryakıt piyasasında fiyatların serbest piyasa koşullarında oluşması; kamu otoritelerinin şeffaflık, rekabet, tüketicinin korunması ve piyasa gözetimi sorumluluğunu ortadan kaldırmamaktadır.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınızın, “eşel mobil sistemi uygulanmamış olsaydı motorinin litresi 97,5 TL olacaktı” hesabında kullandığı ayrıntılı fiyat formülü nedir?
2. Söz konusu 97,5 TL’lik hesap hangi tarih, hangi il ve hangi akaryakıt fiyatı esas alınarak yapılmıştır?
3. Bu hesap yapılırken esas alınan; Brent petrol fiyatı, uluslararası motorin ürün fiyatı, döviz kuru, rafineri çıkış fiyatı, rafineri marjı, dağıtıcı payı, bayi payı, ÖTV, KDV ayrı ayrı ne kadardır?
4. Motorinin bugün yaklaşık 80 TL’den satıldığı kabul edildiğinde, bu 80 TL’nin kaç lirası; vergisiz rafineri çıkış bedelinden, rafineri marjından, dağıtıcı marjından, bayi marjından, taşıma ve depolama giderlerinden, ÖTV’den, KDV’den, diğer kamu paylarından oluşmaktadır?
5. Aynı fiyat ayrıştırmasını benzin için de kamuoyuyla paylaşacak mısınız?
6. Bir litre motorinin rafineriden vergisiz çıkış fiyatı ile vatandaşa nihai pompa satış fiyatı arasındaki fark bugün kaç TL’dir?
7. Bu farkın yüzde kaç vergi ve kamu yüklerinden, yüzde kaç dağıtıcı ve bayi marjlarından, yüzde kaç diğer maliyetlerden kaynaklanmaktadır?
8. Rafineri çıkış fiyatından pompaya kadar geçen süreçte dağıtım şirketleri ile akaryakıt istasyonlarının litre başına elde ettikleri ortalama brüt marj ne kadardır?
9. Rafineri, dağıtıcı ve bayi marjlarının 2022, 2023, 2024, 2025 ve 2026 yılları itibarıyla litre başına ve yüzdesel değişimi nedir?
10. Sayın Bakan tarafından ifade edilen “motorin-Brent marjının uzun dönem ortalamasının yaklaşık 5 katına çıkarak varil başına 100 dolar seviyesine ulaştığı” açıklamasının dayandığı uluslararası veri kaynağı nedir? Uzun dönem ortalamasından kastedilen dönem hangi yılları kapsamaktadır?
11. Uluslararası rafineri marjlarında ortaya çıkan olağanüstü artışın Türkiye’de faaliyet gösteren rafineri şirketlerinin kârlılığına etkisi incelenmiş midir? Olağanüstü piyasa koşullarından kaynaklanan aşırı veya beklenmedik kazançlara ilişkin herhangi bir mali inceleme yapılmakta mıdır?

12. Akaryakıt fiyatlarının yükseldiği dönemlerde uluslararası fiyat ve kur artışlarının pompaya hızlı biçimde yansımaya karşılık, uluslararası petrol veya ürün fiyatlarının gerilediği dönemlerde aynı hız ve oranda indirim yapıp yapılmadığı Bakanlığınızca takip edilmekte midir?
13. Uluslararası ürün fiyatında veya döviz kurunda meydana gelen düşüşün pompa fiyatına kaç gün içerisinde ve hangi hesaplama yöntemiyle yansımaya beklenmektedir?
14. Eşel mobil sistemi kapsamında 2026 yılının başından bugüne kadar motorin ve benzinde toplam kaç milyar TL ÖTV tahsilatından vazgeçilmiştir?
15. Tahsil edilmeyen ÖTV nedeniyle bunun üzerinden hesaplanacak KDV de dikkate alındığında, toplam kamu gelirinden feragat tutarı ne kadardır?
16. Eşel mobil uygulamasının başlangıcından bugüne kadar devletin vazgeçtiği toplam ÖTV ve KDV gelirinin aylara göre dağılımı nedir?
17. Bakanlığınız söz konusu uygulamayı kamuoyuna “destek” olarak açıklamaktadır. Bu desteğin herhangi bir bölümü bütçeden akaryakıt şirketlerine yapılan doğrudan ödeme midir, yoksa tamamı vergi gelirinden feragat edilmesinden mi oluşmaktadır?
18. Motorinde ÖTV’nin geçici olarak sıfırlanmasının ardından ÖTV’nin önümüzdeki aylarda kademeli şekilde yeniden artırılması halinde, diğer bütün fiyat unsurlarının değişmediği varsayımı altında pompa fiyatına eylül, ekim, kasım, aralık 2026 ve ocak 2027 dönemlerinde litre başına kaç TL ilave vergi yükü yansımaya beklenmektedir?
19. ÖTV tutarının KDV matrahına dahil edilmesi nedeniyle vatandaşın ÖTV üzerinden ayrıca KDV ödemesi sonucunu doğuran mevcut vergi sistemi konusunda Bakanlığınızın bir değişiklik çalışması bulunmakta mıdır?
20. Bir litre akaryakıt üzerinden tahsil edilen toplam dolaylı verginin pompa satış fiyatına oranı nedir? Bu oran OECD ve Avrupa Birliği ülkeleri ortalamasıyla karşılaştırıldığında Türkiye hangi sıradadır?
21. Akaryakıtın temel üretim ve taşıma girdisi olduğu dikkate alınarak; çiftçi, nakliyecisi, servis esnafı, toplu taşıma işletmeleri ve küçük işletmelere yönelik kalıcı ve hedefli bir akaryakıt vergi indirimi çalışmanız bulunmakta mıdır?
22. Özellikle tarımsal üretimde kullanılan motorin için çiftçilere ÖTV’siz veya düşük vergili motorin sağlanmasına yönelik herhangi bir çalışma yürütülmekte midir?
23. Şanlıurfa gibi tarımsal üretimin, sulamanın ve karayolu taşımacılığının yoğun olduğu illerde motorin fiyatlarının üretim maliyetlerine ve gıda fiyatlarına etkisine ilişkin Bakanlığınızca özel bir etki analizi yapılmış mıdır?
24. Aynı dağıtım şirketine ait akaryakıtın farklı illerde farklı pompa fiyatlarından satılmasının hangi maliyet unsurlarından kaynaklandığı Bakanlığınızca incelenmekte midir? İller arasındaki fiyat farkının ne kadarı nakliye maliyetinden, ne kadarı ticari marjlardan kaynaklanmaktadır?

25. Akaryakıt fiyatlarının oluşumunda tüketicinin gerçek fiyatı görebilmesi amacıyla; günlük olarak “rafineri çıkış fiyatı + dağıtıcı payı + bayi payı + ÖTV + KDV + nihai pompa fiyatı” şeklinde ayrıntılı ve herkesin erişebileceği bir fiyat tablosunun kamu kurumlarının internet sitelerinde yayımlanması düşünülmekte midir?

26. Vatandaşın pompada ödediği her 100 TL’nin hangi kişi, şirket ve kamu kurumuna hangi oranlarda dağıldığının kamuoyuna açıklanmasının önünde hukuki veya teknik bir engel bulunmakta mıdır?

27. Akaryakıt piyasasında rafineri, dağıtıcı ve bayi aşamalarındaki fiyat ve marjların rekabetçi piyasa koşullarında oluşup oluşmadığının tespit edilmesi amacıyla EPDK ve Rekabet Kurumu ile Bakanlığınız arasında yürütülen herhangi bir ortak çalışma bulunmakta mıdır?

28. Sayın Bakanın “97,5 TL yerine 80 TL” açıklamasının vatandaş tarafından eksiksiz anlaşılabilmesi amacıyla, söz konusu 17,5 TL’lik farkın kaç lirasının ÖTV, kaç lirasının ÖTV üzerinden hesaplanacak KDV ve kaç lirasının diğer unsurlardan kaynaklandığını kamuoyuna açıklayacak mısınız?

29. Mevcut vergi takvimine göre motorin ÖTV’sinin yeniden kademeli olarak artırılması planlandığına göre, bugün “vatandaşa yansıtılmadığı” belirtilen maliyetin önümüzdeki aylarda yeniden vatandaşa yansıtılması söz konusu olacak mıdır?

30. Akaryakıt fiyatlarının ekonomik ve toplumsal etkisinin büyüklüğü dikkate alınarak, rafineri çıkışından pompaya kadar bütün fiyat oluşum zincirinin günlük ve şeffaf biçimde kamuoyuna açıklanması konusunda yasal düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?